

USAID
OD AMERIČKOG NARODA

Nacionalna koalicija
za decentralizaciju

INDEKS ODRŽIVOSTI OCD 2014. SRBIJA 18. IZDANJE - MAJ 2015.

ŠTA JE INDEKS ODRŽIVOSTI?

Indeks održivosti organizacija civilnog društva (IO OCD) se koristi od 1997. godine za procenu održivosti OCD sektora. Indeks je razvijen od strane Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) u partnerstvu sa lokalnim organizacijama u svakoj od zemalja u kojoj se sprovodi. Teritorijalno, Indeks se znatno proširio od svog uvođenja- počevši od 18 zemalja u regionu Evrope i Evroazije, do čak 60 zemalja koje sada pokriva u različitim regionima širom sveta. Koristeći standardne indikatore i prikupljujući podatke svake godine, IO OCD omogućava korisnicima da prate razvoj i identifikuju trendove u OCD sektoru u određenom vremenskom okviru, upoređujući različite zemlje i regije. Koristi se od strane OCD predstavnika, zagovarača, partnera u razvoju i akademika koji žele da prate međunarodne i regionalne trendove u sektoru civilnog društva i da prepoznaju zajedničke prepreke koje otežavaju održivost sektora, kao što su zakonsko okruženje, organizacioni kapacitet, finansijska održivost.

METODOLOGIJA

Indeks meri održivost OCD sektora svake zemlje, a zasniva se na sedam dimenzija: pravno okruženje, organizacioni kapacitet, finansijska održivost, zagovaranje, pružanje usluga, infrastruktura i slika u javnosti. Lokalni partneri IO OCD implementiraju ovaj proces u svakoj zemlji kroz organizovanje i vodjenje raznovrsnog i reprezentativnog panela sa OCD ekspertima. Panelisti raspravljaju i ocenjuju sedam dimenzija za godinu koja se procenjuje i postižu konsenzus o ocenama koje odgovaraju svakoj dimenziji. Svaka dimenzija se meri na skali od 1 do 7, gde 1 označava veoma napredni nivo a 7 veoma nizak nivo razvijenosti. Na osnovu informacija koje dobiju na ekspertske panelu, OCD partneri izrađuju narativni izveštaj.

Nacionalna koalicija za decentralizaciju već četvrtu godinu za redom u saradnji sa Američkom agencijom za međunarodni razvoj (USAID) sprovodi Indeks održivosti organizacija civilnog društva u Srbiji.

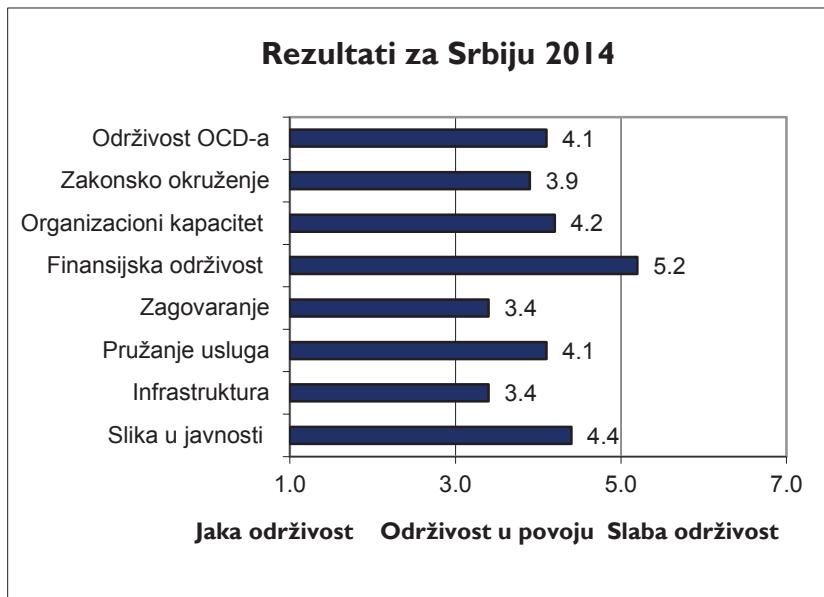
Za više informacija možete kontaktirati tim Nacionalne koalicije za decentralizaciju putem e-mail adrese info@decentralizacija.org.rs

Ceo izveštaj se može pročitati na: <http://www.usaid.gov/europe-eurasia-civil-society>

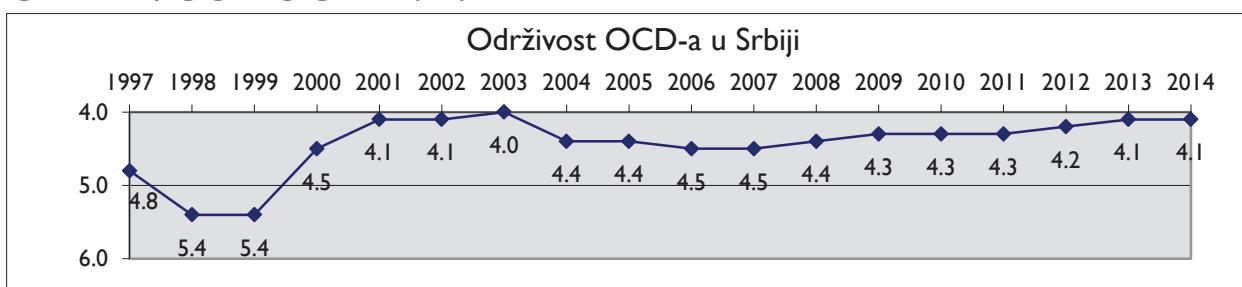

INDEKS ODRŽIVOSTI OCD 2014 – SRBIJA

MAJ 2015

ODRŽIVOST OCD-A: 4.1

Prevremeni parlamentarni izbori održani u martu, raspisani sa ciljem da se “proveri politička volja građana”, rezultirali su pobedom koalicije okupljene oko Srpske napredne strane (SNS) koja je osvojila apsolutnu većinu u skupštini, sa preko 48 posto glasova i 158 od 250 mesta u parlamentu. Sa predsednikom SNS-a Aleksandrom Vučićem kao premijerom, SNS ima potpunu političku dominantnost koja omogućava sprovođenje njihove političke agende i legislative bez javne rasprave ili učešća građana. Odluka o raspisivanju prevremenih parlamentarnih izbora doneta je iznenada, sprečivši prisustvo bilo kakvih zagovaračkih tema u

toku predizbornog perioda. Lokalni i nacionalni zagovarački naporci su takođe bili otežani većim delom godine jer su nacionalne i lokalne vlasti bile fokusirane na pred- i postizborni period.

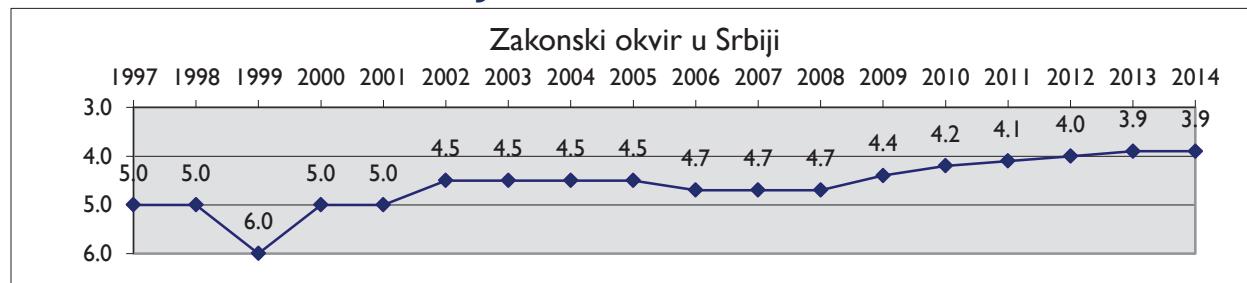
Velike poplave pogodile su Srbiji u maju. Mnoge organizacije, institucije, ambasade, kompanije i pojedinci u Srbiji reagovali su brzo kako bi evakuisanim građanima obezbedili hranu, lekove, garderobu i ostale potrepštine, uključujući i finansijsku podršku. Organizacije civilnog društva su postavile punktove za prikupljanje prve pomoći, organizovale volontere i lokalne aktiviste, i otvorile specijalne račune kako bi online donacije brže došle do žrtava poplava. Krizna situacija ujedinila je ceo civilni sektor u Srbiji i uticala na poboljšanje slike OCD-a u javnosti.

Krajem novembra pokrenuta je javna debata kada su OCD koje pružaju socijalne usluge podnеле žalbu protiv rezultata konkursa koje je objavilo Ministarstvo za rad, zapošljavanje, boračka i socijalna pitanja. Istraživanjem koje su pokrenuli dnevni list Blic i TV N1 otkriveno je da je od 122 odobrena granta, 61 dodeljen udruženjima koje su registrovane 2014. godine, što nije u skladu sa kriterijumima poziva. Oni su takođe otkrili da je veliki broj ovih OCD-a formiran od strane aktivista iz vladajućih političkih partija i njihovih bliskih rođaka. Više od 150 organizacija potpisalo je peticiju tražeći ostavku ministra, koji je u toku procesa odlučio da preusmeri sredstva u humanitarne svrhe kako bi izbegao dalje napade.

Generalno, održivost OCD-a u Srbiji se nije promenila u 2014. godini. Finansijska održivost i zagovaranje su se pogoršali tokom godine. Neki važni međunarodni donatori su smanjili obim programa ili čak zatvorili neke programe, ostavljajući neke od najvećih organizacija se bore za opstanak, dok je uticaj zagovaračkih npora umanjen, kao rezultat izbora. U međuvremenu su se pružanje usluga (uglavnom kroz nova partnerstva Vlade sa OCD-ima u vezi socijalnih i zdravstvenih usluga) i infrastruktura poboljšali. Podržani od strane Kancelarije za saradnju sa civilnim društvom, OCD-i su mobilisani kroz četiri različite koalicije da aktivno učestvuju u EU pregovorima.

Prema podacima Agencije za privredne registre (APR), novembra 2014. godine bilo je registrovano 24.216 udruženja, što je porast za 2.818 u odnosu na 2013. godinu. Ukupan broj fondacija je sada 607, što je porast za nešto više od 100 za godinu dana. Slično kao u 2013. godini, registrovano je 50 stranih udruženja.

ZAKONSKO OKRUŽENJE: 3.9

Zakonski okvir koji se odnosi na organizacije civilnog društva ostao je isti u 2014. godini. Proces registracije je i dalje jednostavan, decentralizovan i povoljan. Čitav proces se može završiti za pet dana, a svi formulari i dokumenti su dostupni putem interneta. Cetnaest lokalnih APR kancelarija pruža adekvatne usluge i ažurno odgovara na zahteve OCD-a. U poređenju sa 2013. godinom, u 2014. godini fondacije nisu imale problema sa registrovanjem.

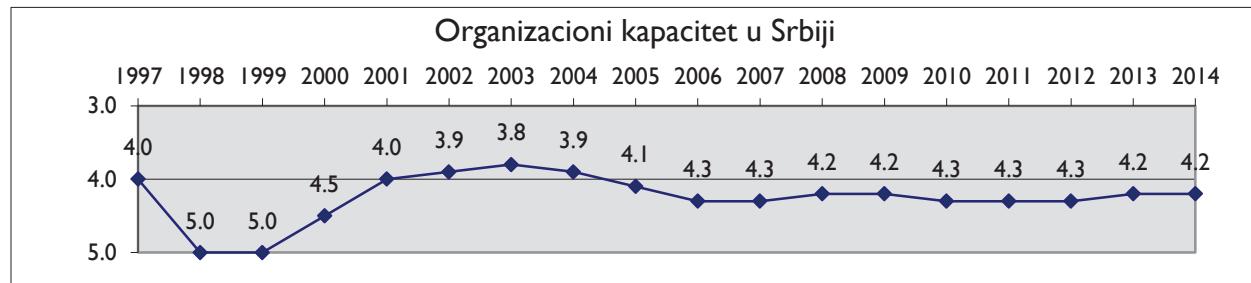
Zakon zahteva da OCD ima skupštinu kao glavno telo koje donosi odluke, i da se odredi zakonski zastupnik. OCD može da razvije druge organizacione strukture i ključna statutorna pitanja u skladu sa individualnim potrebama. OCD-i se ne suočavaju sa administrativnim preprekama ili direktnim ometanjima od strane države.

OCD-i se mogu takmičiti za državna sredstva na lokalnom i nacionalnom nivou, ali zakonske nejasnoće i nedosledne prakse lokalnih poreskih kancelarija obeshrabruju organizacije da se bave dozvoljenim privrednim delatnostima. "Vodič za transparentno finansiranje udruženja i drugih organizacija civilnog društva iz sredstava budžeta i lokalnih samouprava" koji je izradila Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom u saradnji sa TACSO kancelarijom u Srbiji i Ministarstvom za omladinu i sport u 2013. godini ima za cilj unapređenje razumevanja vrednosti finansiranja projekata civilnog društva na svim nivoima vlasti.

Inicijativa za izmenu poreskih zakona u korist OCD-a je još uvek nerešena. Novembra 2014. godine, udruženja građana i Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom su uputile zvaničan zahtev Vladi RS tražeći poreske olakšice u vidu oslobođanja od poreza na imovinu udruženja i fondacija, porast iznosa godišnjeg prihoda od prodaje roba i usluga koji se oslobođa od poreza, kao i izjednačavanje statusa državnih institucija i OCD pružalaca usluga.

Pravni kapaciteti za OCD su i dalje nezadovoljavajući i na nacionalnom i na lokalnom nivou. Pravnu pomoć pružaju iskusnije OCD ili povremeno eksperti koji su u Beogradu ili u inostranstvu.

ORGANIZACIONI KAPACITET: 4.2

Prema istraživanju koje je sprovela CRTA (Centar za istraživanje, transparentnost i odgovornost) u 2014. godini, 27 posto građana veruje da akcije organizovane putem interneta, društvenih medija, i e-servisa mogu da utiču na političke promene, što je porast od 13 posto u odnosu na 2013. godinu. Procenat građana koji u OCD-ima vidi potencijalni mehanizam za političku promenu porastao je sa 19 u 2013. na 30 posto u 2014. godini. Sa druge strane, nivo ličnog interesa za politiku je na rekordno niskom nivou, sa 77 posto ispitanika koji izjavljuju da nisu zainteresovani za politiku uopšte, u poređenju sa 57 posto u 2004. U 2014. godini, 93 posto ispitanika izjavilo je da nije učestvovalo ni u jednoj inicijativi koja se tiče rešavanja lokalnih problema u zajednici u toku godine.

U tom kontekstu, OCD povećavaju svoje napore u izgradnji baze i traže dobre zagovaračke strategije i taktike. Na primer, poruke kampanja sada imaju jasnije pozive za akcije. Organizacione intenzivnije traže treninge na temu izgradnje baze u skladu sa porastom svesti o njenoj važnosti. Samonikle organizacije koje podržava "Trag fondacija" nemaju problem sa izgradnjom baze, što im pomaže u prikupljanju sredstava iz lokalnih izvora.

Strateško planiranje ostaje na istom nivou kao i prethodnih godina. Usled značajnog nedostatka finansiranja i povlačenja donatora, mnoge organizacije se okreću od svojih misija kako bi našle nove izvore finansiranja.

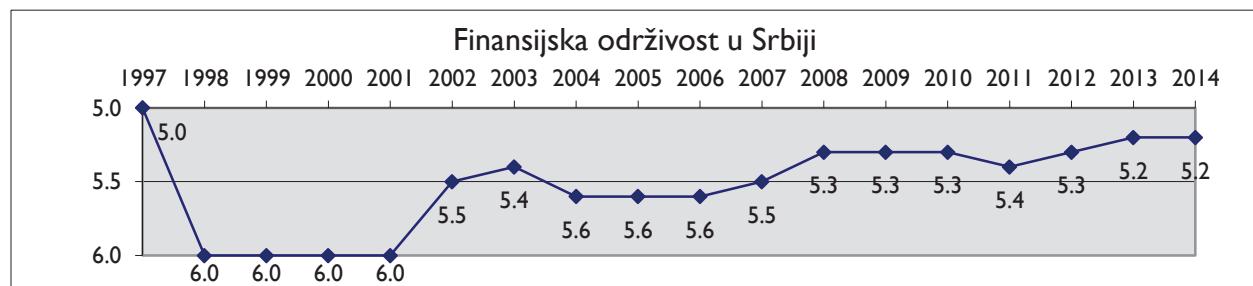
OCD su svesne potrebe za unapređenjem unutrašnje strukture rukovođenja. U 2013. i 2014. godini, program CSF (Građansko društvo za budućnost), finansiran od strane USAID-a i sproveden od strane Instituta za održive zajednice (ISC), imao je specijalan fokus na organizacionom razvoju kroz grantove za jačanje kapaciteta koje je dobilo 11 partnerskih organizacija. Od ovih organizacija se očekuje da prenesu svoje znanje i iskustvo drugima u civilnom sektoru.

OCD još uvek nemaju dovoljno razvijene upravljačke strukture, gde mnogi bordovi direktora igraju simboličnu ulogu. Rukovodstvene strukture su razvijenije, ali su interne procedure i sistemi unutar organizacija ograničeni.

Prema podacima iz APR-a, od organizacija koje su podnеле godišnje izveštaje u 2013. godini, više od pola registrovanih organizacija (13,281) nije imalo stalno zaposlene, a samo 1,687 organizacija imalo je između 1 i 4 stalno zaposlena. Ukupan broj angažovanih volontera od strane OCD-a iznosi više od 150.000 za godinu dana.

OCD intenzivno koriste nove tehnologije kako bi unapredile aktivizam i izgradnju baze. Međutim, osnovna oprema kojom raspolažu je zastarela, jer donatori ne opredeljuju sredstva za opremu.

FINANSIJSKA ODRŽIVOST: 5.2

Finansijska održivost OCD-a pogoršala se 2014. godine. Čitava država fokusirala se na obezbeđivanje pomoći područjima koja su pogođena teškim poplavama. Sva podrška-finansijska, ljudska i materijalna- bila je usmerena ka pogodjenim teritorijama. Najveći međunarodni donatori, domaće fondacije i kompanije preusmerile su svoje aktivnosti, programe i fondove ka sanaciji ugroženih područja. Vlada RS pokrenula je intenzivnu kampanju prikupljanja donacija u okviru programa za pomoć. Krizna situacija pokazala je sposobnost civilnog društva da dopre do onih zajednica u kojima država nema značajno prisustvo. U isto vreme, preraspodela sredstava pokazala je finansijsku krhkost sektora jer su veoma ograničena sredstva došla do OCD-a, pošto su umesto toga preusmerena na program za pomoć.

Organizacije nemaju različite izvore finansiranja. Dva najveća međunarodna donatora-USAID i Globalni fond zatvorili su značajan deo svojih programa za civilno društvo krajem 2014. god. Kao rezultat, mnoge jake organizacije ostale su bez sredstava za projekno i operativno funkcionisanje. Potreba za diverzifikacijom izvora finansiranja stoga je glavna tema mnogih radionica i konferencija u 2014. godini. CSF program predstavio je metodologiju planiranja "Mapa održivosti" u Srbiji u 2014. kako bi ojačao partnere da razviju planove za diverzifikaciju. Fokus organizacija u prikupljanju sredstava je još uvek kratkoročan i orijentisan ka preživljavanju, pre nego ka razvoju.

OCD su prikupile manje novca od kompanija u 2014. god. usled preusmerenja sredstava za sanaciju od poplava. Korporativni donatori su i dalje manje zainteresovani da podrže organizacije koje se bave zagovaranjem nego one koje se bave zaštitom životne sredine, pravima dece i aktivizmom mladih. Individualna filantropija ostaje nedovoljno razvijena. Napor u prikupljanju sredstava fokusirani na individualna davanja su bili ograničeni u 2014. godini usled povećanih donacija koja su išla na državni program za sanaciju od poplava, kao i zbog smanjenja plata u javnom sektoru i penzija krajem godine.

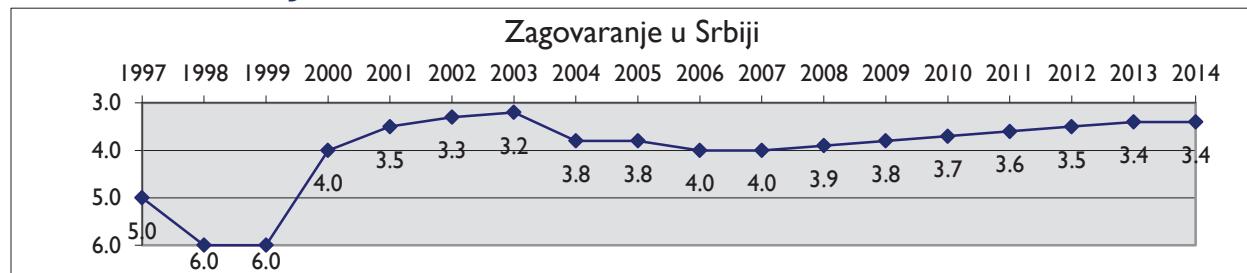
Sektor nastavlja da prikuplja sredstva iz javnih budžeta, iako su ona ograničena. Devedeset procenata budžetske linije opredeljeno za OCD odlazi za sportska udruženja, crkve i političke partije, ostavljajući neznatna sredstva za ostatak sektora.

Veći broj lokalnih samouprava dodeljiva je grantove organizacijama civilnog društva kroz otvorene pozive u 2014. godini. Prema istraživanju Beogradske otvorene škole iz 2014. god, procedure odabira postaju transparentnije. Ključni faktor povećanja transparentnosti igra činjenica da je svaka lokalna uprava u obavezi da podnosi izveštaje o projektnom finansiranju Kancelariji za saradnju sa civilnim društvom, koja zauzvrat šalje preporuke lokalnim upravama. Podneti izveštaji se potom objavljaju u "Godишњем zbirnom izveštaju o utrošku sredstava koja su kao podrška programskim aktivnostima obezbeđena i isplaćena udruženjima i drugim organizacijama civilnog društva iz Budžeta Republike Srbije". Drugi ključni faktor povećanoj transparentnosti je i primena pojednostavljene "Uredbe o sredstvima za podsticanje programa ili nedostajućeg dela sredstava za finansiranje programa od javnog interesa koja realizuju udruženja", koja definiše kriterijume, uslove i procedure za dodelu državnih sredstava udruženju. Uprkos ovim pozitivnim promenama, još uvek postoje slučajevi u kojima lokalne vlasti i udruženja potpišu ugovor, a sredstva se nikad ne isplate usled budžetskog deficit-a.

Ostvarivanje prihoda od prodaje roba i usluga je još uvek ograničena praksa, ali organizacije postepeno povećavaju svoje napore u ovoj oblasti. OCD su prepoznate kao pružaoci usluga u onim oblastima gde država nema jasne planove i strategije, kao što su usluge za prevenciju i lečenje HIV-a i tuberkuloze. U isto vreme, Vlada i kompanije pre angažuju pojedince iz organizacija nego same organizacije.

Kapaciteti organizacija za finansijsko rukovođenje, u smislu znanja i ljudskih resursa, ostaju nezadovoljavajući. Sistemi finansijskog rukovođenja su na bazičnom nivou i uglavnom su orientisani na projektno izveštavanje. Jedanaest odabranih partnera ISC-a napravilo je značajne iskorake u poboljšanju rukovodstva i transparentnosti finansijskih procedura.

ZAGOVARANJE: 3.4

Parlamentarni izbori u martu postavili su mnoge izazove pred organizacije koje se bave zagovaranjem, iako je nivo zagovaranja ostao stabilan u 2014. god. Pristupi zagovaranju postali su mnogo dugoročniji i sistematičniji, pre nego kratkoročni i ad hoc organizovani. Broj, kvalitet, i opseg inicijativa se u tom smislu poboljšao.

Uprkos tome, rezultati zagovaranja bili su manje vidljivi i oplipljivi u 2014. godini, uglavnom zbog zatvorenosti novoizabranih političkih struktura i medijske pažnje usmerene ka partijskim aktivnostima. Institucije na nacionalnom i lokalnom nivou su u velikoj meri paralisanе u toku izbornog perioda. Nove političke strukture su savetovale organizacije koje imaju istaknute zagovaračke inicijative da čitave svoje strategije preokrenu, uprkos činjenici da su dogodiošnji naporи već dali rezultate. Neke saradnje, recimo između inicijative Otvoreni parlament i Skupštine, nastavljene su usled već potpisanih memoranduma o saradnji.

U septembru, Vlada je na predlog Kancelarije za saradanju sa civilnim društvom usvojila "Smernice za uključivanje organizacija civilnog društva u proces donošenja propisa". Ovaj dokument obezbeđuje principe za aktivno angažovanje OCD-a u proces pripreme i usvajanja regulative i nadgledanje njihove implementacije. U isto vreme, nova većina u parlamentu usvojila je 61 zakon po hitnom postupku, uz potpuni izostanak javnih rasprava.

Postoje dobri primeri angažovanja zajednice u zagovaračkim kampanjama u 2014. godini, na lokalnom i nacionalnom nivou. Inicijativom "Pravo za mame" koja je pokrenuta od strane udruženja "Srbija u pokretu", "Centar za mame" i "Roditelj" angažovano je više od 250 žena koje su zagovarale za direktnu i pravovremenu isplatu nadoknade za porodiljsko bolovanje. Kroz direktni kontakt sa narodnim poslanicima iz njihovog grada, mame su obezbedile da 139 od 250 narodnih poslanika i dva ministra glasa za izmenu Zakona o finansijskoj podršci porodicama sa decom.

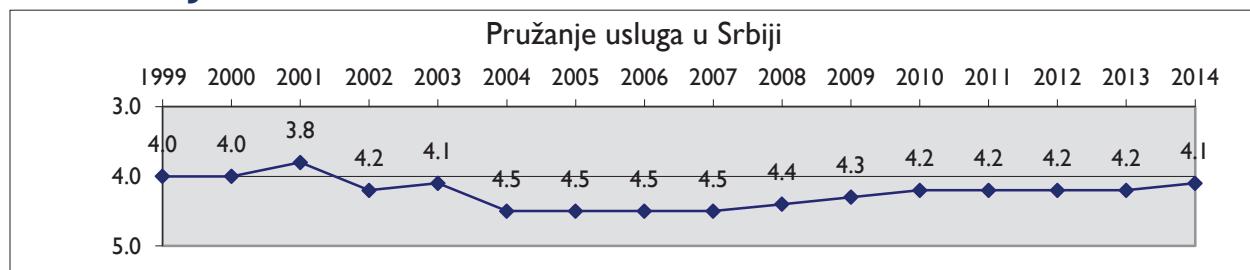
LGBT organizacije su sada ujedinjene u svojim zagovaračkim naporima i imaju uspostavljenu dobru saradnju sa Vladom, prvenstveno sa Ministarstvom zdravlja i Ministarstvom unutrašnjim poslova. Republički zavod za socijalnu zaštitu prepoznao je LGBT organizacije kao partnere u pružanju socijalnih usluga. Nova Vlada je takođe podržala održavanje Parade ponosa u 2014. godini.

Organizacije civilnog društva su aktivno učestvovali i pratili EU pregovore kroz rad četiri nove koalicije koje su uspostavljene 2014. godine.

OCD u Srbiji unapređuju svoje mehanizme lobiranja. Internet stranica "Otvoreni parlament" nudi brojne podatke i mogućnost da se direktno kontaktira narodni poslanik, dok mobilna aplikacija "Moj odbornik" nudi iste mogućnosti sa lokalnim predstavnicima. "Istinomer" organizacije CRTA, interaktivna internet platforma koja prati i analizira izjave političara, izgradila je svoju reputaciju kao necenzurisan izvor informacija i dostigla je rekordnu posećenost sredinom 2014. godine. Međutim, OCD ne koriste u potpunosti ovaj, kao ni druge alate.

Vladina Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom započela je izradu "Nacionalne strategije za stvaranje podsticajnog okruženja za razvoj civilnog društva". Strategija ima za cilj da unapredi saradnju između Vlade i OCD i stvari pravni okvir koji će biti povoljan za razvoj civilnog društva. OCD, lokalne vlasti, mediji, poslovni sektor i druge zainteresovane strane aktivno su uključene u proces izrade strategije. Po završetku izrade i usvajanja Strategije, Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom će koordinisati njenu implementaciju. OCD-i i Kancelarija za saradnju sa civilnim društvom su takođe pokrenuli inicijativu za izmenu poreskih zakona u 2014. godini, kako je opisano u prethodnim pasusima.

PRUŽANJE USLUGA: 4.2

Pružanje usluga od strane OCD-a u Srbiji se poboljšalo u 2014. godini. U toku godine, Ministarstvo zdravlja povećalo je učešće organizacija u novim zdravstvenim uslugama, kao što su testiranja i prevencija HIV-a. Neke lokalne vlasti su prvi put prepoznale OCD kao pružaoce usluga. U Valjevu, na primer, socijalne usluge pruža OCD pre nego državna institucija, zato što su one kvalitetne i isplativa.

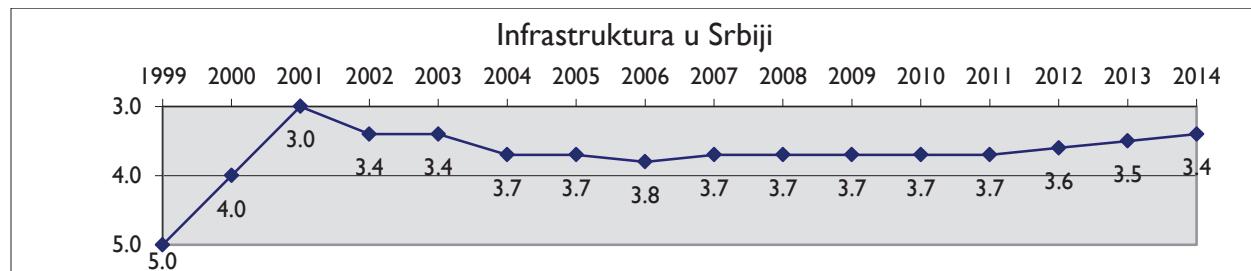
Mnoge organizacije počinju da šire spektar usluga koje pružaju, nudeći svoje usluge i proizvode ne samo drugim organizacijama, već i kompanijama, lokalnim upravama i nacionalnim institucijama. OCD drže treninge, konsultacije, pružaju socijalne usluge, rade istraživanja, pišu projekte, pružaju podršku izbeglicama i azilantima, rade strateško planiranje, itd. Iako su ove pružane usluge širokog spektra, ipak postoji potrebe koje ostaju nezadovoljene, a odnose se na mala i mikro preduzeća i podršku profesionalnim udruženjima.

Mnoge usluge koje pružaju OCD su finansirane od strane međunarodnih donatora ili državnih organa pa su samim tim besplatne za korisnike. Organizacije retko nadoknađuju troškove naplatom usluge.

Broj donatorskih programa koje upućuju na saradnju i partnerstva između OCD i države smanjio se u 2014. godini ali ovi programi i dalje predstavljaju podsticaj za saradnju. Iako zakonski okvir obavezuje javni sektor da objavljuje otvorene konkurse za lokalne pružaoce usluga, ova praksa još uvek nije uspostavljena i državni pružaoци usluga su uvek u prednosti kada dođe trenutak finalnog odabira. Skandal vezan za Ministarstvo rada i otvoreni poziv za pružaoce usluga usmerio je značajnu pažnju javnosti na OCD koje pružaju socijalne usluge.

Novi Zakon o socijalnoj zaštiti će biti usvojen 2015. godine i organizacije civilnog društva su 2014. zagovarale da Zakon prepozna OCD pružaoce usluga kao jednake državnim institucijama po statusu i pri tenderskom odlučivanju. Vlada je takođe najavila nacrt Zakona o socijalnom preduzetništvu a OCD nadgledaju ovaj proces.

INFRASTRUKTURA: 3.5

Infrastruktura unutar sektora se poboljšala u 2014. godini. Naročito su se unapredile i proširile svoj rad u 2014. godini lokalne organizacije koje dodeljuju grantove. Broj ovih organizacija je porastao, kao i broj aktivnih fondacija, i to za 22 posto. Na primer, formirana je "Fondacija Obrenovac" za zaštitu od poplava u 2014. godini. Više donatora dodeljuje sredstva za regranting, ohrabrujući OCD da uspostave njihove sopstvene programe za regranting. Fondacije "Trag" i "Ana i Vlade Divac", dve najistaknutije fondacije u Srbiji, nastavile su da podržavaju lokalne organizacije. Community fondacije kao što su "Iskorak", "Atelje", "Mesečina" imale su aktivne programe za regranting u 2014. godini.

Umrežavanje OCD je takođe pokazalo napredak u 2014. godini. Sektorske organizacije civilnog društva (SEKO), koje nadgledaju međunarodne programe za podršku u različitim sektorima, postaju funkcionalnije i usvajaju memorandum o razumevanju koji će članovima davati smernice u radu. Neke nove koalicije su se formirale 2014. godine - nova regionalna mreža pružalaca socijalnih usluga "Iris", i četiri koalicije ("EU Nacionalni konvent", "PrEugovor", "Progovori o pregovorima", "Koalicija 27") formirane da omoguće angažovanje OCD-a u procesima pregovora sa EU. Koalicija "Crno na belo", koja se fokusira na prava radnika i regulisanje sive ekonomije ima tri nove organizacije članice.

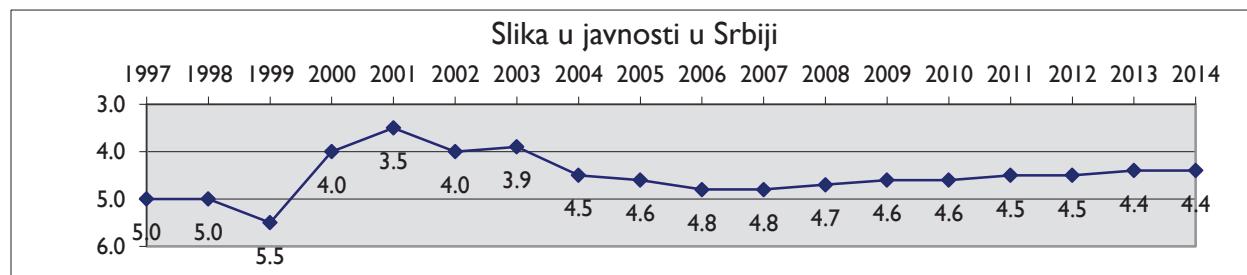
U 2014. godini TACSO kancelarija je organizovala niz treninga za jačanje kapaciteta organizacija i koalicija, i informisala OCD o budućim otvorenim pozivima za podnošenje predloga projekata, važnim događajima,

mogućnostima za partnerstva, i drugim vestima od opšte važnosti za OCD. Krajem 2014. godine TACSO je odabrao resursni centar kroz koji će nastaviti svoj rad. Program Građansko društvo za budućnost, koji je pružao glavne usluge vezane za infrastrukturu u prethodne dve godine, završio se u 2014. godini. Uticaj programa biće vidljiv u 2015. godini.

Inicijativom "Trenersko-konsultantska zajednica za budućnost" –koja je podržana od strane ISC-a i USAID-a, i sprovedena od strane Nacionalne koalicije za decentralizaciju u partnerstvu sa Građanskim inicijativama i TACSO kancelarijom u Srbiji- mapirano je 180 trenera i konsultanata koji pružaju usluge OCD-ima u Srbiji. Mapiranje je pokazalo da većina trenera ima između 30 i 50 godina i živi u jednom od tri najveća grada u Srbiji: Beogradu, Nišu i Novom Sadu. Treninzi su uglavnom na srpskom jeziku a dobar deo trening materijala je na engleskom jeziku. Mapiranje je takođe pokazalo da OCD-ima nedostaju kapaciteti upravo u onim oblastima u kojima postoji nedostatak trenera, kao što su lokalno prikupljanje sredstava, upravljanje OCD-ima i finansijsko rukovođenje. Organizacije i dalje imaju potrebu za osnovnim treninzima iz upravljanja projektnim ciklusim i organizacijskog rukovođenja, verovatno zbog velikog broja novih organizacija i smene generacija u starijim organizacijama. Treninzi se pružaju bez naplate kotizacije i uglavnom se finansiraju od strane međunarodnih donatora i većih OCD-a. Uglavnom se održavaju u većim gradovima u Srbiji.

Međusektorska partnerstva su formirana uglavnom za projektne potrebe. Međutim, OCD-i su sklopili i neka dugoročna partnerstva u 2014. godini. Na primer, Fondacija "Ana i Vlade Divac" promoviše međusektorsko partnerstvo između OCD-a i opština kroz svoje omladinske fondove. "Trag fondacija" je uspostavila strateško partnerstvo sa Erste bankom i Fondom Braće Rokfeler i razvija pilot projekat sa TACSO-m, USAID-om i Bankom Intezom kao deo podrške razvoju civilnog društva. Asocijacija "Duga" i Centar za socijalni rad u Šapcu uspostavili su lokalno strateško partnerstvo fokusirano na pružanje usluga u 2014. godini.

SLIKA U JAVNOSTI: 4.4

Medijske slobode su se pogoršale usled nove političke klime koja je usledila nakon parlamentarnih izbora. U 2014. godini mediji u veoma maloj meri objavljaju bilo šta što ima kritički stav ka vlasti, i na taj način utiču na rad OCD-a, prvenstveno onih koje su fokusirane na zagovaranje. Glavne medijske kuće ignoriraju mnoge jake kampanje kao što su Operacija

"Šlauf", koja kritikuje projekat Vlade "Beograd na vodi" – uprkos velikoj internet pažnji koju je ova kampanja dobila. U isto vreme, nedostatak kritičkog mišljenja u tradicionalnim medijima pruža mogućnost online medijima da povećaju svoju publiku.

OCD-ima je lakše da dobiju podršku lokalnih nego nacionalnih medija, ali samo ukoliko ne kritikuju rad lokalnih ili nacionalnih vlasti. Lokalne inicijative koje se odnose na zaštitu životne sredine, mlade, zaposlenost, lako dobijaju vidljivost. Generalno, lokalni mediji pružaju pozitivnu sliku o radu OCD-a, dok istraživački novinari prepoznaju OCD kao vredan izvor informacija u trenutnoj političkoj klimi.

Prema istraživanju javnog mnjenja sprovedenom od strane ISC-a sredinom 2014. godine, 28 posto ispitanika ima negativan stav prema OCD-ima, 22 ima pozitivan a 20 neutralan. Oni koji imaju neutralan ili pozitivan,

bolje reaguju na termin OCD nego na NVO. Više od polovine-54 posto ispitanika veruje da OCD ne mogu da reše problem koji ih direktno pogađa, ali angažovanje OCD-a se vidi kao korisno u oblasti dečijih prava, nasilja u porodici, osoba sa invaliditetom i zaštita životne sredine.

Udruženja osnovana od strane političkih partija nastavljaju da se formiraju, i bivaju deo civilnog sektora. Mnoge OCD se slažu oko toga da ove organizacije utiču na rad i negativan imidž čitavog sektora. Ovo pitanje je bilo istaknuto u medijima i OCD izveštajima pokazujući da je više od pola sredstava Ministarstva za rad namenjenih OCD pružaocima usluga, odobreno novoformiranim udruženjima čiji su osnivači uglavnom lideri lokalnih političkih partija i njihovi rođaci. Još uvek ostaje da se vidi koje će krajnje efekte ova priča imati na celokupan imidž sektora, iako je koordinisana reakcija više od 150 najjačih OCD-a pridobila pozitivnu reakciju u javnosti.

Pojavljuju se novi OCD lideri, a organizacije postaju prepoznatljivije kroz svoje aktivnosti. OCD se obraćaju publici na mnogo sofisticiraniji način, uključujući upotrebu novih socijalnih mreža i alata. Neke jače organizacije su razvile svoje PR strategije. Nekoliko treninga i konferencija bavilo se ovim pitanjem, kao što su TACSO trening za stratešku komunikaciju sa medijima i konferencija PRačka o odnosima sa javnošću, koju su organizovale "Srbija u pokretu" i "Građanske inicijative".

Kompanije u većoj meri prepoznavaju OCD kao vredan resurs u zajednici. EU fondovi takođe daju OCD-ima kredibilitet u očima korporativnog sektora. Predstavnici lokalne i centralne vlasti i dalje ne vide punu korist od saradnje sa OCD-ima. Štaviše, još uvek ima situacija u kojima predstavnici vlasti (Ministar rada i neki gradski većnici u Nišu), javno izražavaju negativne stavove prema čitavom civilnom sektoru.

Transparentnost i samoregulacija unutar sektora napreduju. Vodeće OCD objavljuju svoje godišnje izveštaje. Veći broj jačih organizacija takođe objavljuju svoje godišnje revizorske izveštaje. Standardi za prikupljanje sredstava koje je izradila "Trag fondacija" u partnerstvu sa "Sign" mrežom usvojeni su 2014. godine i potpisani od strane više od 100 organizacija. Ovi standardi promovišu transparentnost, odgovornost i pravila za unapređenje odnosa između donatora i OCD-a. Trenersko-konsultantska zajednica koja pruža usluge OCD-ima, izradila je "Etički kodeks trenera i konsultanata" koji će biti promovisan i usvojen 2015. godine.

Indeks održivosti organizacija civilnog društva je glavno analitičko sredstvo kojim se meri napredak civilnog sektora u Centralnoj i Istočnoj Evropi i Evroaziji. Indeks prati razvoj civilnog sektora u dvadeset devet zemalja tokom poslednjih šesnaest godina. Indeks ispituje celokupno povoljno okruženje za razvoj civilnog društva, fokusirajući se na zakonsko okruženje, organizacioni kapacitet, finansijsku održivost, zagovaranje, pružanje usluga, infrastrukturu i sliku u javnosti. Svaka dimenzija se meri na skali od 1 do 7, gde 1 označava veoma napredni nivo a 7 veoma nizak nivo razvijenosti. Indeks je razvijen od stane Američke agencije za međunarodni razvoj u partnerstvu sa lokalnim organizacijama svake od zemalja u kojoj se sprovodi.

Za više informacija, molimo kontaktirajte Nacionalnu koaliciju za decentralizaciju putem mejla
info@decentralizacija.org.rs

Englesku verziju Indeksa održivosti 2014, za Centralnu i Istočnu Evropu možete naći putem linka:
<http://www.usaid.gov/europe-eurasia-civil-society>

Nacionalna koalicija za decentralizaciju
Trg Učitelj Tase 1A/2
18000 Niš, Srbija
Tel: +381 18 24 71 53
www.decentralizacija.org.rs